

Beleidsplan

(Hoog)begaafde leerlingen

versie 2024-2025

Inhoud

Hoofdstuk 1 – Inleiding.....	3
Hoofdstuk 2 – Visie	4
Hoofdstuk 3 – Doelen.....	5
Leren Leren.....	5
Leren Denken	5
Leren Leven	5
Hoofdstuk 4 – Signalering en Aanpak	6
Signalering bij start op school (kleuteronderwijs)	6
Zij-instromers.....	6
Verdere signalering gedurende de schoolloopbaan	6
Signalering door ouders.....	6
Signalering onderpresteerders.....	7
Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH).....	7
QuickScan	7
Signalering	7
Diagnose	7
Leerlingbegeleiding.....	7
Evaluatie.....	7
Hoofdstuk 5 – Leerbehoeften	8
Compacten & Verrijken	8
De Leerkuil.....	8
Hoofdstuk 6 – Ondersteuning op N3	9
Hoofdstuk 7 – Vervroegde doorstroming.....	11
Hoofdstuk 8 – Verantwoordelijkheden binnen de school	12
Taak van de directie	12
Taak van de HB-coördinator	12
Taak intern begeleider (IB'er).....	12
Taak van de leerkracht	12
Rol van de ouders.....	13
Bijlagen Beleidsplan	15

Hoofdstuk 1 – Inleiding

Het plan dat voor u ligt vormt de basis van wat we aankomend jaar in de praktijk zullen uitvoeren op Vrije School Mareland. We gaan ervan uit dat dit beleid verbetering zal brengen in de persoonlijke leerroutes van (hoog)begaafde kinderen en duidelijk ondersteuning zal geven aan het gehele team. Bij het opstellen is gebruik gemaakt van de meest recente literatuur m.b.t. dit onderwerp. Er is veelvuldig gebruik gemaakt van verkregen informatie vanuit Fietzen Grünbauer-Felius, specialist hoogbegaafdheid en schrijver van o.a. het *Handboek Klassenmanagement*, 2024.

Dit document is een werkdocument dat in september 2024 is gepresenteerd. Een voorliggend beleidsplan is opgesteld in 2019. In verband met de veranderende organisatie binnen Vrije School Mareland en de lage schoolweging die aan de school verbonden is, is het beleidsplan herschreven. Op basis van de ervaringen en de daarbij komende evaluatie, zal het beleidsplan eind schooljaar 2024-2025 aangescherpt en verbeterd worden.

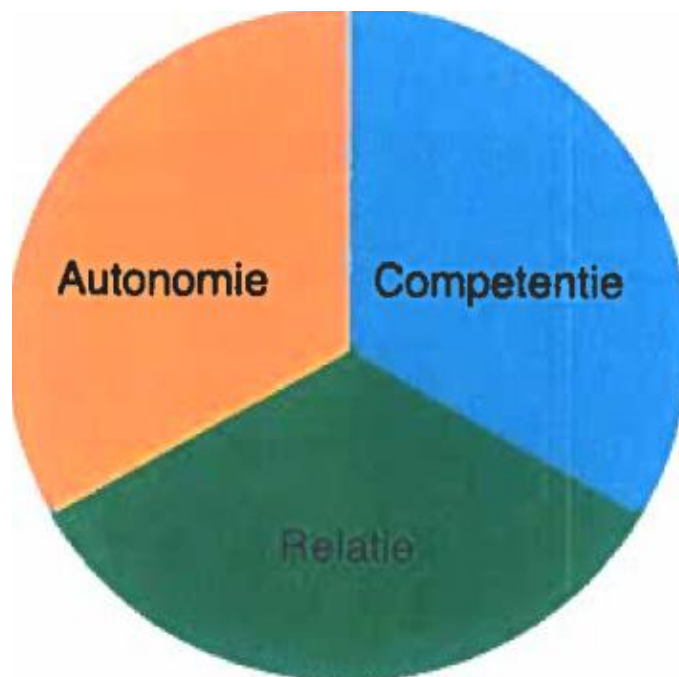
Hoofdstuk 2 – Visie

‘Worden wie je bent’

Een belangrijk uitgangspunt van de vrijeschool is de gedachte dat ieder kind zich in vrijheid moet kunnen ontwikkelen. Hierbij worden het denken (cognitie), voelen (sociaal-emotioneel) en willen (motoriek) in gelijke mate aangesproken. Zo kunnen leerlingen zich evenwichtig ontwikkelen en later weloverwogen hun eigen keuzes maken in de maatschappij.

Het onderwijs moet zorgen voor een ononderbroken ontwikkelingsweg voor leerlingen. Naast de leerstof van desbetreffend jaar willen wij tegemoet te komen aan individuele behoeften van kinderen. Het vrijeschoolonderwijs geeft ruimte om verschillende vakken te verdiepen of te verbreden. Zo kan ieder kind zich ontwikkelen aan een specifiek vak, maar ieder op zijn eigen niveau.

Het vrijeschoolonderwijs komt voort uit de antroposofie van Rudolf Steiner (1861-1925). In de antroposofie wordt de mens gezien als een geheel van geest, ziel en lichaam. Een kind heeft volgens Steiner dan ook niet alleen kennis nodig om zich te kunnen ontwikkelen, maar eveneens een warm gevoelsleven en een sterk lichaam. Dit mensbeeld vormt de kern van de vrijeschool pedagogiek. In het huidige vrijeschoolonderwijs spreken we daarom hoofd, hart en handen aan.

Hoofdstuk 3 – Doelen

Het doel van ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen is, overeenkomstig met de doelen en vaardighedenlijst van SLO, het volgende:

Leren Leren

Bij het leren leren gaat het om het ontwikkelen van inzichten en vaardigheden die nodig zijn voor het verwerven en toepassen van kennis. Taakgerichtheid, doorzettingsvermogen en motivatie zijn hiervoor erg belangrijk. Het gaat om het voortdurend leren en het plezier beleven aan het leren van nieuwe dingen. Om dit te kunnen doen is het belangrijk om leerdoelen te kunnen formuleren, te kunnen werken volgens een plan en in staat zijn om verschillende leerstrategieën in te zetten. Ook reflecteren op het eigen leergedrag is erg belangrijk.

Leren Denken

Bij het leren denken gaat het om het ontwikkelen van de hogere denkvaardigheden. Zoals analytisch denken, creatief denken en kritisch denken.

Bij het analytisch denken gaat het om onder andere het leren van verbanden leggen. Bij het creatief denken gaat het om onder andere het bedenken van oplossingen. Bij kritisch denken gaat het om onder andere het controleren of de verkregen informatie klopt.

Leren Leven

Bij het leren leven gaat het vooral om weten wat je sterke en minder sterke kanten zijn. Je leert inzicht te krijgen in jezelf en hoe om te gaan met anderen. Daarnaast is het leren ontvangen van feedback en het leren omgaan met tegenslagen een belangrijk onderdeel. Hiervoor gebruiken wij de term: *door de leerkuil gaan*.

Belangrijk om bovenstaande doelen (vanuit SLO) te verbinden aan de zeven fasen in het leerproces. Deze zeven fasen is op basis van de zeven levensprocessen volgens Rudolf Steiner:

Hoofdstuk 4 – Signalering en Aanpak

Wij streven ernaar de (hoog)begaafde kinderen zo vroeg mogelijk te signaleren, zodat we zo snel mogelijk goed aan kunnen sluiten bij de behoefte van het kind.

Signalering bij start op school (kleuteronderwijs)

1. Informatieoverdracht vanuit voorschoolse opvang
2. Intakelijst bij aanmelding leerling. Zijn er HB kenmerken? Dan de IB en HB-coördinator op de hoogte stellen.
3. Binnen 6 weken wordt de leerling door de leerkracht in kaart gebracht d.m.v. de vroegsignalering volgens het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (vanaf nu: DHH). Er worden gerichte observaties gedaan d.m.v. een leerkrachtobservatielijst. Wanneer de volledige signalering is afgerond, zal dit worden teruggekoppeld aan ouders.
4. Vervolgens kunnen kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong uitgedaagd worden via *In de Roos*, Smartgames, Denkvragen en Taxonomie van Bloom, afgestemd op de periode.

Zij-instromers

Naast de overdracht van de voorgaande school neemt de leerkracht, na 6 weken, bij leerlingen die tussentijds instromen de DHH af.

Verdere signalering gedurende de schoolloopbaan

Gedurende de schoolloopbaan wordt er bij de signalering schoolbreed gebruik gemaakt van verschillende instrumenten en lijsten:

- Observatie van de leerkracht, IB, ouders/verzorgers van het kind.
- De halfjaarlijkse LVS toetsen van Cito. De leerkracht analyseert de gegevens en bespreekt deze met IB'er.
- Hoge scores op periodetoetsen/overige toetsen
- QuickScan DHH of signalering DHH (klas 1 t/m klas 6)
- IQ van 130 of meer geconstateerd d.m.v. onderzoek.

Signalering door ouders

Ouders kunnen signalen afgeven waaruit valt op te maken dat hun kind mogelijk (hoog)begaafd zou kunnen zijn. De communicatie rondom de leerling loopt via de groepsleerkracht. Het is belangrijk dat deze hoofdverantwoordelijk blijft voor het proces van de leerling. Ouders worden betrokken bij het proces van intake, signalering en diagnostiek. In gesprekken met ouders is ten eerste de leerkracht van het kind aanwezig en kan de intern begeleider en/of de HB-coördinator aansluiten.

Wat als ouders wel signalen zien en de leerkracht niet?

- IB'er of HB-coördinator komt observeren in de groep. Ziet die ook signalen die ouders zien?
- IB'er of HB-coördinator voert een kindgesprek.

Wanneer (hoog)begaafdheid voor ouders, leerkracht, IB'er/HB-coördinator nog niet zichtbaar is, kan in overleg met ouders het samenwerkingsverband ingeschakeld worden. Een onderwijsspecialist, die door de IB'er wordt ingeschakeld, kan met de school nadenken over de verdere mogelijkheden.

Signalering onderpresteerders

Zie voor meer informatie de bijlage “achtergrondinformatie bij dit beleidsdocument”.

Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)

Op de Vrije School Mareland werken we met het digitaal handelingsprotocol begaafdheid (DHH). DHH is een compleet, online systeem voor identificatie en begeleiding van begaafde leerlingen uit de kleuterklas t/m klas 6 van het basisonderwijs. DHH is een online toolkit met instrumenten die voor (ons als school), de leerkrachten, vroegtijdig een ontwikkelingsvoorsprong en een mogelijke begaafdheid in kaart kan brengen. DHH bestaat uit de modules QuickScan, signalering, diagnose, leerlingbegeleiding en evaluatie. (Zie bijlage 16 – Stroomschema werkwijze DHH)

QuickScan

Met de QuickScan kan de school een snel beeld krijgen of er wellicht leerlingen zijn die prestaties op begaafd niveau kunnen leveren. Deze leerlingen hebben misschien andere zorg nodig. In het schooljaar 2024-2025 en 2025-2026 wordt in iedere klas de Quickscan afgenomen.

Signalering

In deze module bepaalt de leerkracht aan de hand van een signaleringslijst, die door ouders en leerkracht wordt ingevuld, en de huidige didactische gegevens of het voor een specifieke leerling zinvol kan zijn om intern diagnostisch onderzoek, vanuit de DHH, te doen. Dit in afstemming met de leerkracht, IB'er en de HB-coördinator.

Diagnose

Aan de hand van verzamelde diagnostische gegevens kan de leerkracht vaststellen of de leerling zeer waarschijnlijk tot de groep (hoog)begaafde leerlingen behoort en of er aanpassingen in het leerstofaanbod en/of de begeleiding van de leerling wenselijk zijn. De aanpassingen worden gedaan nadat de leerling door de leerkracht met de IB'er en de HB-coördinator is besproken. Daarna stelt leerkracht ouders ervan op de hoogte.

Leerlingbegeleiding

Deze module is gericht op de begeleiding van de leerkracht bij het opzetten van een goed handelingsplan.

Evaluatie

Hierbij maken we onderscheid in de evaluatie met ouders en de evaluatie met de leerling. In beide gevallen wordt tevens onderscheid gemaakt tussen evaluatie op korte en op lange termijn. Dit proces is bedoeld om de leerkracht te helpen vaststellen of het opgezette handelingsplan voor de leerling beantwoordt aan de verwachtingen en of de gestelde doelen bereikt zijn.

Hoofdstuk 5 – Leerbehoeften

Compacten & Verrijken

Zie bijlage 12 & 13

(Hoog)begaafde leerlingen hebben behoefte aan leeractiviteiten die een beroep doen op verschillende (denk)vaardigheden. Activiteiten waarbij de nadruk ligt op het komen tot een oplossing voor een probleem of een antwoord op een vraag.

Om dit te bereiken wordt de reguliere leerstof gecompect. Dit betekent dat er delen uit de leerstof worden geschrapt. Zo wordt de leerstof aangepast aan het werk- en denkniveau van de leerling. De leerstof wordt ingedikt door overbodige oefen- en herhalingsstof weg te laten. Op die manier kan worden voorkomen dat (hoog)begaafde leerlingen gedemotiveerd raken en er ontstaat ruimte om voor hen uitdagender verrijkings- en/of verdiepingsstof in te zetten (zie **bijlage 14** - materialenlijst).

Richtlijnen van het aanpassen van de leerstof:

1e leerlijn: compacten en verrijken – leerling volgt 80% van het basisaanbod.

2e leerlijn: compacten en verrijken – leerling volgt 60% van het basisaanbod.

Het voortdurend aanbieden van verrijkings- en/of verdiepingsstof heeft een positieve invloed op de (leer-)motivatie en behoeften van de leerlingen. (Zie **bijlage 14** - materialenlijst)

De Leerkuil

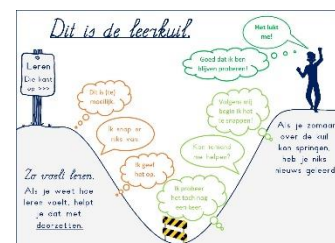
De Leerkuil is een handige tool die het verloop van een leerproces met uitdaging(en) duidelijk zichtbaar maakt. Het geeft verschillende fases van leren weer in een overzichtelijke metafoor.

Door leerlingen verrijkings- en/of verdiepingsstof aan te bieden, worden zij uitgenodigd om in de leerkuil te stappen en zo tot dieper leren te komen. Het gaat om het aangaan van de leeruitdaging.

Wanneer een leerling voor een uitdaging staat en blokkeert of tijdens het leren niet verder gaat, is het een goed moment om het gesprek aan te gaan over hoe leren werkt.

Dit leren verloopt niet bij iedere leerling even soepel. Leerlingen gaan het bijvoorbeeld uit de weg.

De uitspraken die daarbij horen zijn onder andere: "Dat is voor mij veel te moeilijk" of "Dat gaat nooit lukken". Het aangaan van de leerkuil samen met de leerling is een belangrijk proces om tot het echte leren te komen.

Hoofdstuk 6 – Ondersteuning op N3

Volgens de zorgniveaus die wij op school hanteren (zie kwaliteitskaart Remedial Teaching), krijgen kinderen eerst gedifferentieerd les in de klas (ON1), beschreven in een didactisch groepsplan. Indien nodig wordt daarna extra uitdagend werk in de klas aangeboden (ON2), wat ook te vinden is in het groepsplan. Bij onvoldoende resultaat na ON 1 en ON2, wordt met de IB'er en de HB-coördinator gesproken over de mogelijkheid van RT voor een individuele leerling (ON3). (Zie kwaliteitskaart Remedial Teaching).

Voor de leerlingen die in aanmerking komen voor extra uitdaging wordt door de leerkracht, met eventueel hulp van de IB'er/ HB-coördinator, een plan van handelingsplan (HP) in Parnassys. In het handelingsplan worden leerdoelen geformuleerd op één of meer van de volgende gebieden: sociaal emotionele ontwikkeling, werkhouding, creatief denken en executieve functies.

Wanneer ondersteuning op ON3 wordt overwogen, worden de volgende items goed bekeken:
Bij kleuters:

- Uitkomst Quicksan;
- Kleuters met een minimale ontwikkelingsvoorsprong van een jaar (Checken via Kleutervolgsysteem (KVS));
- Compacten en verrijken op ON1 en ON2 op groepsniveau. Er wordt structureel door de leerkrachten gebruik gemaakt van het compacten en verrijken. Er wordt gebruik gemaakt van: o.a. 'Intergratiematrix voor Kleuters', verdiepende vragen en denksleutels.

In hogere klassen

- Niveau CITO-scores (Belangrijk zijn de vakken begrijpend lezen en rekenen; I score met een niveauwaarde van 4,1 of hoger);
- Inzet differentiatie muurtje (zie bijlage 11 - 'fundament voor differentiatie) om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van (hoog)begaafden;
- Compacten en verrijken op ON1 en ON2 op groepsniveau. Er wordt structureel door de leerkrachten gebruik gemaakt van het compacten en verrijken. De leerkracht heeft minimaal 2x per week contactmomenten met deze leerlingen om het compacten en verrijken te bespreken;
- Uitkomst DHH Quicksan en evt uitkomst DHH signalering;
- Doel van de ondersteuning (dit kan een ontwikkelingsvraag zijn).

Een ondersteuningsmoment bij de HB-coördinator is kortdurend , afhankelijk van het leerdoel.

Het leerdoel kan betrekking hebben op:

- Vaste mindset en groei mindset;
- De leerkuil;
- De doelentrap;
- Onzekerheid en vragen durven stellen;
- Eigen werk zinvol en zelfstandig beoordelen (metacognitie);
- Zelfstandig leren compacten en verrijken m.b.v. de klassenleerkracht.

De leerdoelen worden opgesteld d.m.v. het advies van het DHH, de leerkracht, de ouders en/of de HB-coördinator. Ook kan de *executieve functie vragenlijst* hiervoor worden ingezet uit het boek 'slim maar...' van Peg Dawson en Richard Guare. Het algemene doel hiervan is het leren doorzetten als het moeilijk wordt. Ook vinden wij het belangrijk dat het welbevinden en betrokkenheid worden vergroot.

Op basis van het leerdoel kan de ondersteuning er als volgt uitzien:

Een begeleidingsmoment begint veelal met een denkspel/ opdracht. Dit kan een individueel spel zijn, maar ook een spel in twee-, drie- of viertallen. In overleg met het kind en de HB-coördinator wordt per week of per periode besloten welk spel er gedaan gaat worden.

Ook is er aandacht voor het aanbieden van nieuwe stof. Verschillende leerstijlen of manieren om dingen te leren komen aan bod. Het doel van dit onderwerp is de kinderen meer kennis, begrip of handvatten te bieden die ze kunnen gebruiken bij het leren. Hierbij zullen ook onderwerpen zoals de hersenen, faalangst, de leerkuil, executieve functies enzovoort worden behandeld. Tijdens de volgende opdrachten, wordt deze nieuwe stof geoefend.

Een ander aspect kan zijn dat de kinderen worden uitgedaagd tot een hoger denkniveau. Hierbij worden de executieve functies, de nieuw aangeboden stof en het samenwerken geoefend.

Binnen de begeleiding werken we aan de eigen leerdoelen.

Hoofdstuk 7 – Vervroegde doorstroming

In uitzonderlijke gevallen kan er worden gekozen om een kind een klas over te laten slaan. Wij noemen dit *versnellen*. Bij de overgang tussen de kleuterklas en de eerste klas kan deze beslissing genomen worden zonder ingrijpende maatregelen te treffen. De leerstof zal dan natuurlijk wel in een kortere periode aangeboden moeten zijn, maar in de praktijk blijkt dat deze kennis dan al vaak in het kind aanwezig is.

Samen met de ouders, leerkracht, IB'er, HB-coördinator en directie zal hierover een beslissing worden genomen. De IB'er zal vervolgens (eventueel in overleg met de HB-coördinator), als verantwoordelijke binnen de ondersteuningsstructuur, het kind en de leerkracht ondersteunen. Alleen versnellen is over het algemeen niet genoeg; hiernaast zal altijd een apart programma zoals het compacten en verrijken nodig zijn om het kind op het juiste niveau aan te kunnen blijven spreken.

Als een kind in klas 1, 2, 3, 4 of 5 zit, kan er bij hoge uitzondering gekozen worden om een kind vervroegd te laten doorstromen. Hierbij zal het kind 2 leerjaren in 1 jaar aangeboden krijgen. De leerkracht en IB'er (eventueel in overleg met de HB-coördinator) zullen in zo'n specifiek geval een apart programma maken voor deze leerling. Natuurlijk wordt er bij versnelling ook gekeken naar de sociaal-emotionele gesteldheid van een kind.

Criteria voor versnelling:

- Het kind is gediagnostiseerd en heeft een IQ van 130 of hoger;
- Het kind heeft een didactische voorsprong van minimaal 1 jaar op zijn klas;
- De didactische voorsprong is op meerdere gebieden zoals taal, rekenen en begrijpend lezen;
- De didactische voorsprong is door IB'er en de HB-coördinator onderzocht (d.m.v. doortoetsen);
- De leerling kan sociaal-emotioneel op een hoger niveau functioneren ;
- De versnellingswenselijkheidslijst (VWL) is doorlopen en geeft advies voor versnellen;
- Het kind is in het Zorgoverleg besproken en er is een gezamenlijk besluit genomen.

Hoofdstuk 8 – Verantwoordelijkheden binnen de school

Taak van de directie

- De directie van de school is samen met het bestuur, verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beleid middels formatie en materiaal/facilitering (financien).
- De directie is verantwoordelijk voor een jaarlijkse evaluatie van het proces;
- Zorgen voor borging en ruimte op vergaderingen voor kennisoverdracht.

Taak van de HB-coördinator

- Bewaken van het proces m.b.t. het beleid en daar waar nodig het bijsturen ervan;
- Input leveren voor het optimaliseren en bijstellen van het beleid schoolbreed (incl. ON3);
- Het begeleiden en ondersteunen van de leerkrachten bij het vormgeven van de onderwijsaanpassingen;
- Overlegt met de IB'er over het DHH en helpt eventueel met het invullen van het eindverslag.
- Het begeleiden en invullen van actie/handelingsplannen voor specifieke leerlingen (gekoppeld aan DHH).
- Het bewaken van de borging en de continuïteit van het passend (onderwijs) aanbod;
- Het op sterkte houden van relevante kennis binnen het team;
- Selecteert mogelijkerwijs specifieke trainingen, trainers en materialen om het beleid en uitvoering te versterken (in overleg met directie);
- Verantwoordelijk voor de aanschaf van materialen;
- Begeleiding op ON3. Verzorgt de lessen/ materialen op ON3;
- Begeleiden van leerkrachten bij het uitvoeren van uitdagend werk (compacten en verrijken) in de klas;
- Het houden van groepsbezoeken om te bekijken hoe het compacten en verrijken op ON1 en ON2 op groepsniveau is georganiseerd;
- Begeleiden van leerkrachten bij specifieke signalering van een leerling, in overleg met IB.

Taak intern begeleider (IB'er)

- De IB'er houdt toezicht op de uitvoering van de plannen tijdens de leerling- en groepsbesprekingen;
- Twee keer per schooljaar (medio en eind) wordt de uitvoering van het handelingsplan met de groepsleerkracht besproken;
- De groepsleerkracht en de IB'er zijn degene die de leerresultaten van de leerling in de gaten houden. In overleg met elkaar en met de HB-coördinator, wordt besproken of de vooruitgang op niveau is. Mochten de kerndoelen voor de meer- en hoogbegaafde leerling in gedrang komen, wordt bekeken of de begeleiding op ON3 wenselijk is;
- De IB'er let, samen met de HB-coördinator, aan het begin van het jaar erop dat de leerlingen het aanbod bij aanvang van het schooljaar krijgen wat het voorgaande schooljaar is gestart en geëvalueerd.

Taak van de leerkracht

- Verantwoordelijk voor het signaleren van meer- en hoogbegaafde leerlingen m.b.v. de DHH. Gedurende het jaar leerlingen toevoegen aan de Quickscan. Zo nodig nieuwe leerlingen invoeren in signalering DHH;
- Afnemen van de Quickscan DHH en beoordelen voor welke leerlingen een diagnose gevuld moet worden;
- Overleggen met ouders om de oudervragenlijsten door te sturen en in te vullen;

- Bespreken van de uitslag met de ouders, eventueel met de HB-coördinator en/of IB'er;
- Vullen van de DHH met de docentenvragenlijst en de gegevens van het leerlingvolgsysteem;
- Het formuleren van de onderwijsbehoeften;
- Uitvoeren van het handelingsplan bij meer- en hoogbegaafde leerlingen;
- Het uitvoeren van compacten en verrijken. Zorgen voor een passend onderwijsaanbod binnen de reguliere groep;
- De verrijkingsstof wordt in overleg met de HB-coördinator zorgvuldig gekozen per kind;
- Zorgen voor een evenwichtig weekrooster waarin duidelijk aangegeven staat wanneer de leerling met de klassikale les meedoet en wanneer er verrijkingswerk gemaakt wordt (waarin de verrijkingsstof het voortouw heeft);
- Het aannemen van een coachende houding, stelt vragen zodat de leerlingen zelf de antwoorden op hun vragen kunnen krijgen;
- Het bespreekbaar maken van de eventuele handelingsverlegenheid tijdens de groeps- en/of leerlingbespreking;
Het bespreekbaar maken bij HB- coördinator, bij het ondervinden van problemen bij het uitvoeren van het plan;
- Het nemen van initiatief voor een aanmelding van een leerling op ON3;
- Elke week 2 vaste momenten inplannen per vakgebied (Instructie en evaluatie) ;
- Er op toezien dat het verrijkingswerk op groepsniveau wordt gemaakt, volgens een vaste planning;
- Terugkoppelen van evaluaties vanuit de begeleiding op ON3 naar de ouders.

Rol van de ouders

Ouders worden tijdens de verschillende fasen geïnformeerd, zodat zij op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken.

De school verwacht van de ouders dat zij het beleid van de school ondersteunen. Voor de ouders is het belangrijk dat zij zich realiseren dat de begeleiding van hun kind plaatsvindt binnen de context van de groep, binnen de beschikbare tijd.

Onderdeel van de Kwaliteitszorgkalender		
Periode	HB/ IB	Leerkracht
Start Schooljaar	DHH nieuwe leraren toevoegen. Leraren niet meer werkzaam op VSM, verwijderen. DHH nieuwe Quickscans klaarzetten voor alle klassen Kleutersignalering ontwikkelingsvoorsprong of DHH doorsturen naar de kleuterklassen en de klassen 1.	
6 weken na start	KLEUTERS Signalering DHH opstarten. Leraren hebben gesprek over uitkomsten met de ouders. QuickScan DHH bekijken en bespreken met IB'er en de leerkrachten	KLEUTERS Signalering DHH opstarten. Gesprek over uitkomsten bespreken met de ouders. QuickScans DHH bekijken en bespreken met IB'er en HB-coördinator.
Na de 1ste CITO ronde	DHH QuickScan klaarzetten voor alle klassen Signalering DHH starten n.a.v. CITO scores. Leraren hebben gesprek over uitkomsten met de ouders.	Leraren van alle klassen vullen de Quickscan in
Februari		Kangoeroe wiskunde wedstrijd (klassen 1 t/m klas 6)
Maart	QuickScan klassen bekijken en bespreken met de leraren	QuickScan klassen bekijken en bespreken met de IB'er en HB-coördinator Evt. signaleringen DHH opstarten
Na de 2e CITO ronde		Singnalering starten n.a.v. CITO scores. Leraren hebben gesprek over uitkomsten met de ouders

Bijlagen Beleidsplan

Inhoud

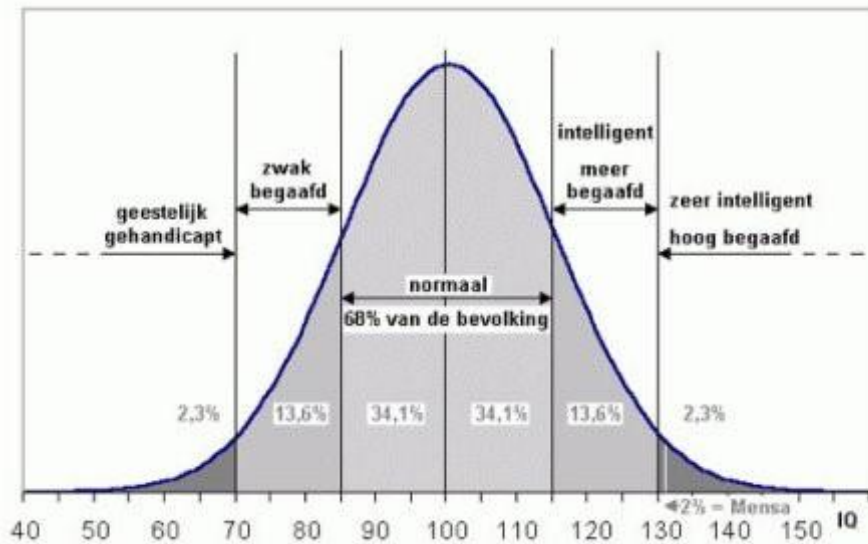
Bijlage 1 – Theorie van hoogbegaafdheid	16
Bijlage 2 – Model van Renzulli en Monks	17
Bijlage 3 – Model van Heller	18
Bijlage 4 – Taxonomie van Bloom.....	19
Bijlage 5 – TASC-wiel.....	21
Bijlage 6 – De 6 profielen van Betts en Neihart	22
Bijlage 7 – De executieve functies	23
Bijlage 8 – Kenmerken (hoog)begaafdheid	24
Bijlage 9 – Verschil ‘gewoon’ slim en hoogbegaafd	25
Bijlage 10 – Onderpresteren.....	26
Bijlage 11 – Fundament voor differentiatie.....	28
Bijlage 12 – Compacten.....	29
Bijlage 13 – Verrijken/verdiepen	31
Bijlage 14 – Materiaal.....	33
Bijlage 15 – Aanvraagformulier extra ondersteuning	36
Bijlage 16 – Stroomschema werkwijze DHH	37

Bijlage 1 – Theorie van hoogbegaafdheid

Aan de hand van de normaalverdeling, het model van Renzulli & Monks en het model van Heller zien we vanuit welk kader we naar hoogbegaafdheid zullen kijken in dit beleidsplan. Verder zullen wij de taxonomie van Bloom en het Tasc-wiel vooral gebruiken om de goede vragen te stellen en gestructureerde opdrachten te geven aan deze groep kinderen.

De 6 profielen van Betts en Neihart helpen ons om de begaafde leerling te signaleren.

De normaalverdeling:

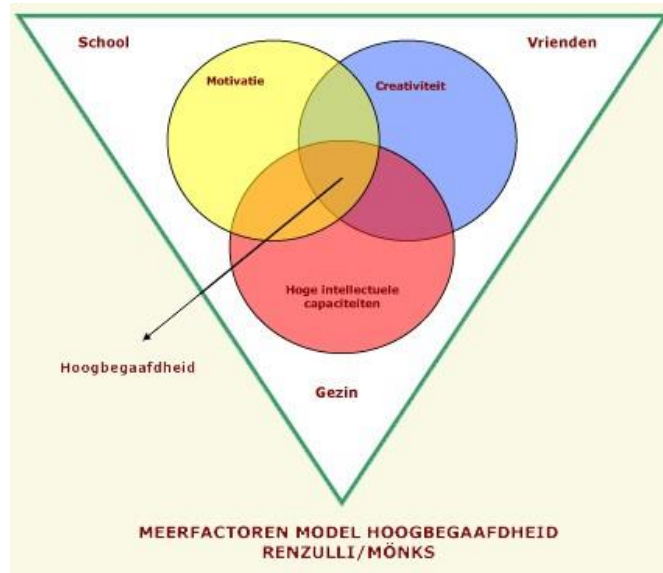
Een hoog intelligentie quotiënt (IQ) is een voorwaarde om van hoogbegaafdheid te kunnen spreken.

Aan de hand van de normaalverdeling (figuur 1) kunnen we het volgende onderscheid maken:

IQ lager dan 70:	Kinderen hebben een aangepast lesprogramma nodig op de basisschool of zijn aangewezen op het speciaal onderwijs.
IQ van 70-85	Kinderen hebben heel veel moeite met de lesstof op de basisschool
IQ van 85-100:	Kinderen hebben enige moeite om zich de lesstof eigen te maken
IQ van 100-115:	Kinderen leren vlot. Vanaf een IQ van 110 noemen we kinderen bovengemiddeld intelligent.
IQ van 115-130:	Kinderen leren zeer vlot en zijn vanaf een IQ van 120 meer begaafd te noemen.
IQ van 130 of hoger:	Kinderen zijn hoogbegaafd.

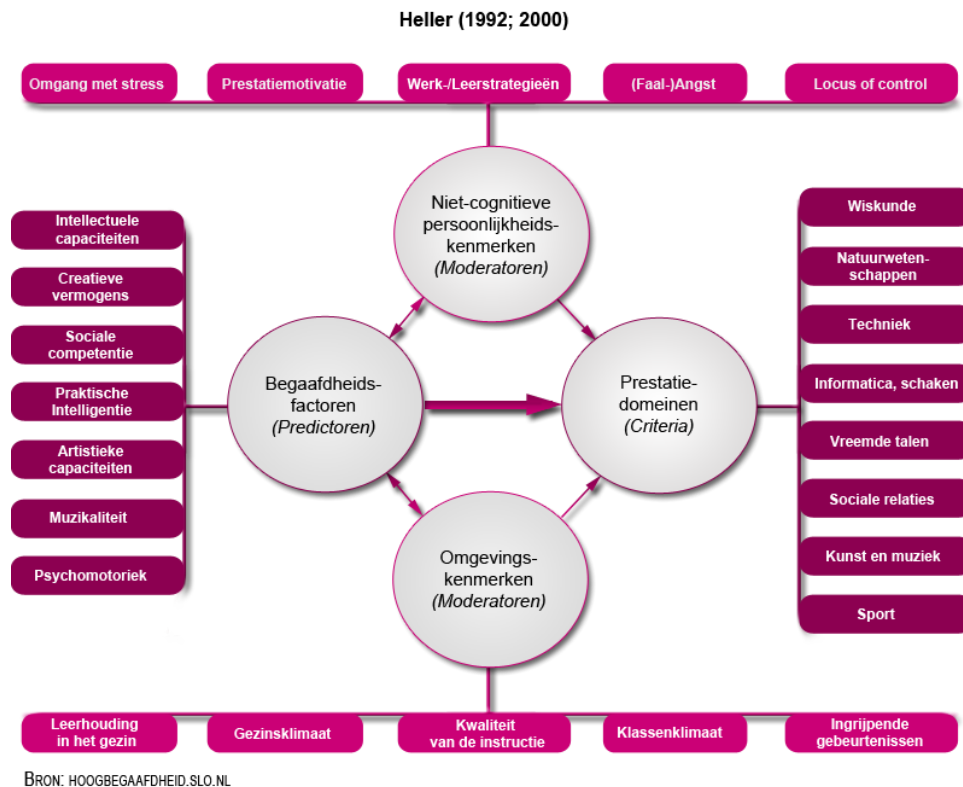
Bijlage 2 – Model van Renzulli en Monks

Een hoog IQ is een voorwaarde, maar op zichzelf spreekt het nog niet over hoogbegaafdheid. Dit kun je zien aan het model van Renzulli & Monks. Naast het IQ heeft het kind ook de motivatie en de creativiteit nodig om als hoogbegaafde goed te kunnen functioneren. Daarbij is de omgeving; de vrienden, het gezin en de schoolomgeving van invloed op het kind.

Een voorbeeld van de beïnvloeding van de omgeving is het als kinderen zich door sociale druk hun talenten niet durven of willen laten zien. Dit komt vaak door de angst er niet bij te horen en buiten de groep te vallen.

Bijlage 3 – Model van Heller

In het model van Heller zien we dat naast de aangeboren talenten van het kind en de omgeving, ook de niet cognitieve kenmerken van belang zijn om tot hoge resultaten te komen in bepaalde vakgebieden. Deze gebieden kunnen elkaar beïnvloeden en zo tot een betere of juist mindere prestatie leiden. Een negatief klassenklimaat kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat een kind zich niet prettig voelt in de klas, faalangst ontwikkelt omdat het zich niet meer durft te laten zien en hierdoor slechter gaat presteren op bijvoorbeeld rekenen omdat het niets meer durft te vragen. Zo kun je zien dat verschillende gebieden elkaar kunnen beïnvloeden.

Bijlage 4 – Taxonomie van Bloom

Vragen stellen kun je op verschillende manieren doen. Volgens de **Taxonomie van Bloom** zijn er 6 niveaus van vaardigheden waarbij je onderscheid maakt in de complexiteit van het kennisniveau van de kinderen; onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren. Deze 6 niveaus bouwen in moeilijkheidsgraad op, maar worden waardevoller als er meerdere niveaus tegelijkertijd worden aangesproken.

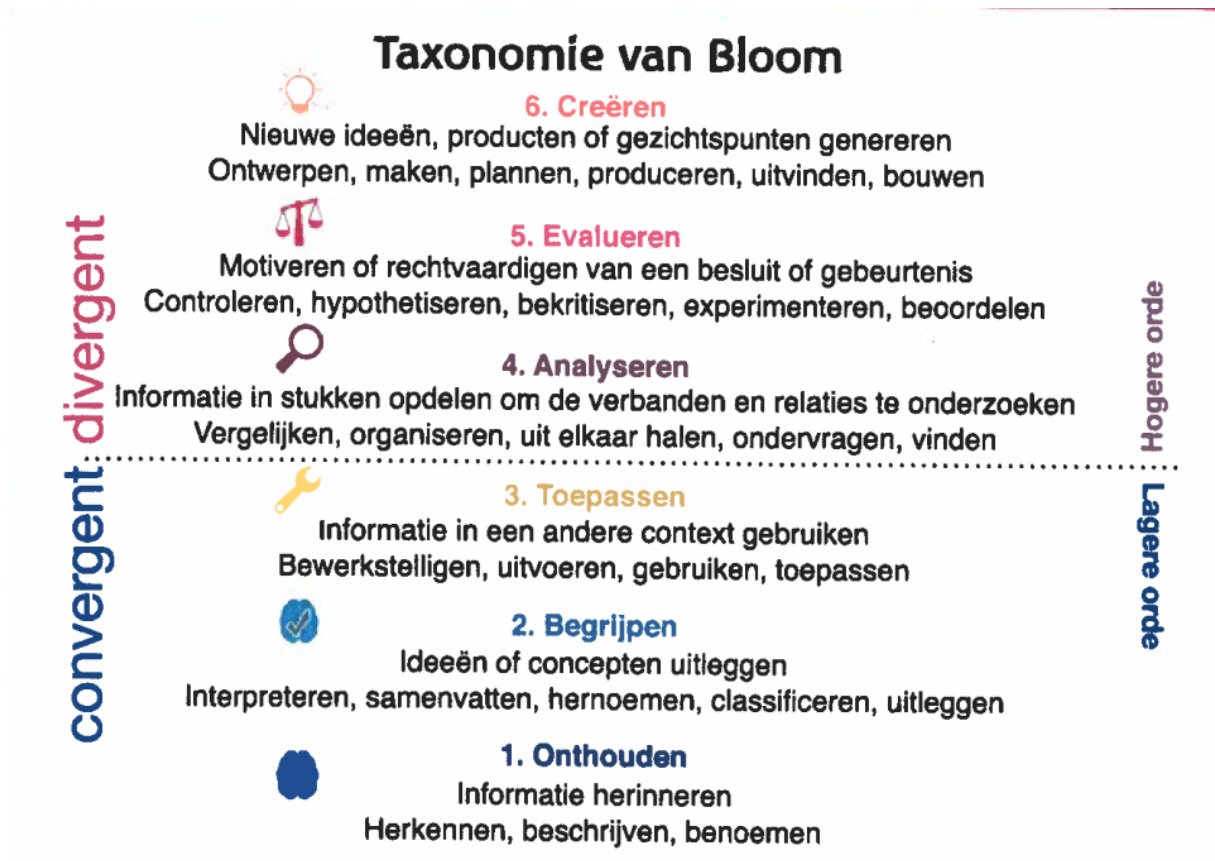
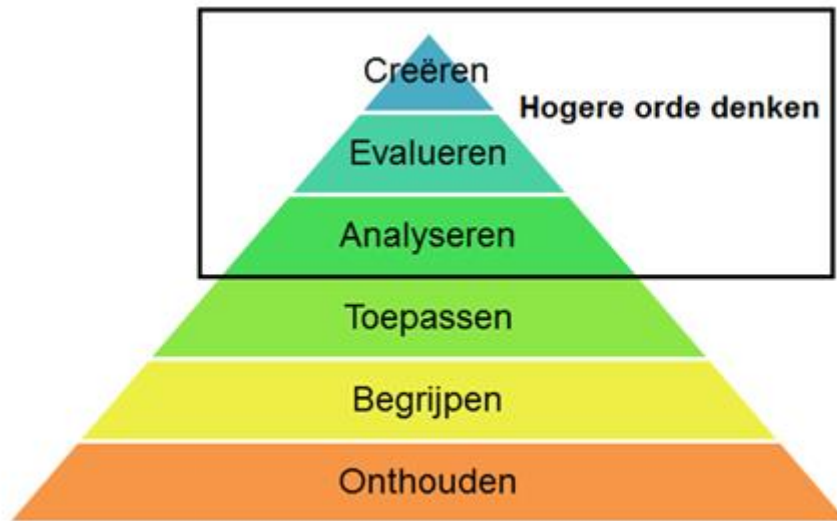

Fig. 7 Taxonomie van Bloom, vrij naar figuur op SLO/talentstimuleren.nl

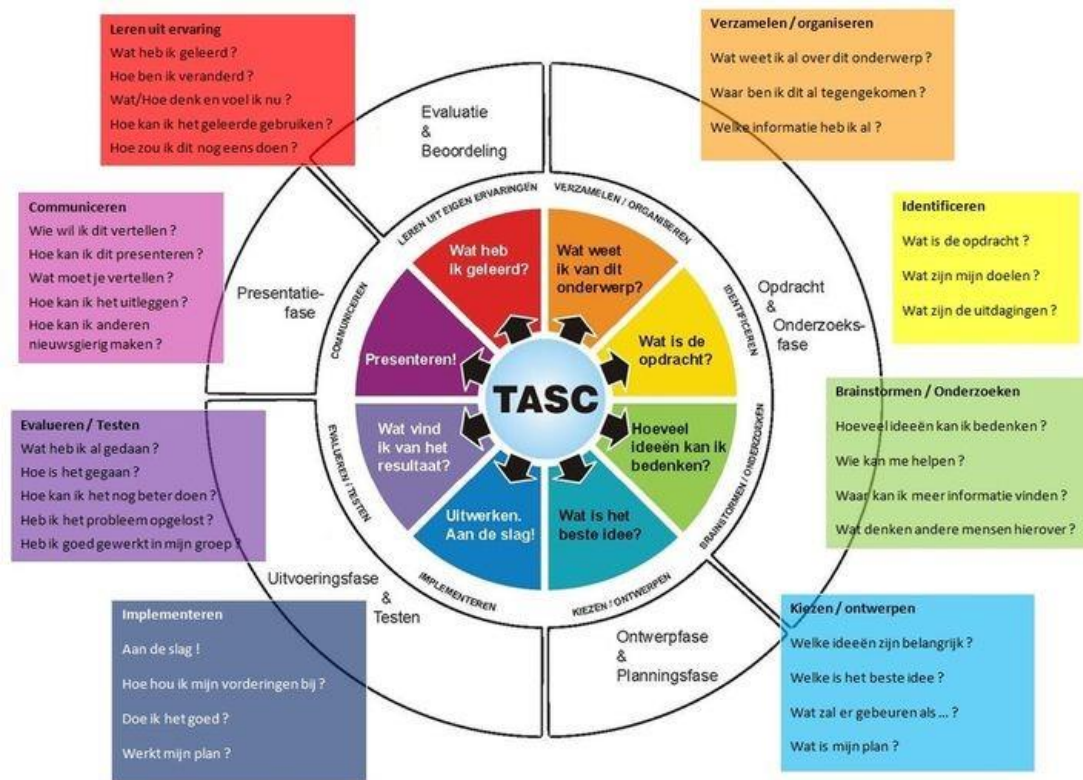
De taxonomie van Bloom spreekt van hogere orde denkvragen en lagere orde denkvragen. Lagere orde denkvragen zijn de eerste drie; onthouden, begrijpen en toepassen. Deze zijn gericht op feiten, begrijpen, inzicht en toepassing. Dat betekent dat je dingen hebt onthouden, snapt wat er staat in een tekst en het geleerde in een andere situatie toe kunt passen. Deze denkvragen worden in het onderwijs vaak toegepast door de leerkracht.

Hogere orde denkvragen zijn vragen waarbij het nodig is om verschillende vaardigheden te gebruiken voordat je een vraag kunt beantwoorden. Dit zijn de bovenste drie denkvragen; analyseren, evalueren en creëren. Deze vragen prikkelen het kind om diepgaand en kritisch na te denken en zo problemen op te lossen of ergens over in discussie te gaan. Hiervoor gaan de kinderen vaak zelfstandig op zoek naar informatie. Deze vragen kunnen uit een hoofdvraag bestaan met verschillende deelvragen. Deze hogere orde denkvragen lokken hoogbegaafde kinderen uit om tot een hoger niveau te komen. Deze vragen kunnen bij alle vakken en lessen (ook bij de kleuters) toegepast worden.

Inspiratie is te vinden in het *Handboek Klassenmanagement* van Fritzen Grünbauer-Felius (2024), hoofdstuk *Leren*, blz 52 – 68.

Bijlage 5 – TASC-wiel

TASC staat voor **Thinking Actively in a Social Context**.

Thinking betekent dat het belangrijk is dat kinderen flexibel en associatief leren denken.

Actively betekent dat het kind actief betrokken is bij het leerproces, dat het gemotiveerd is en dat de opdracht de kinderen stimuleert.

Social betekent dat de kinderen samen leren werken en kennis delen door met elkaar interactie te hebben.

Context betekent dat de leercontext van de opdracht wel relevant moet zijn.

Door dit wiel te volgen bij een opdracht, leren de kinderen dat je fouten mag maken en hier juist van leert. De verschillende stappen die tijdens een opdracht gemaakt moeten worden, zijn voor de hand liggend en brengen het kind tot een hoger niveau.

Het TASC-wiel zullen we vooral gebruiken tijdens de ondersteuningsmomenten buiten de klas, maar het zal in de klassen bij projecten en periodelessen ook veel gebruikt worden. Periodelessen zijn kenmerkend voor het vrijeschoolonderwijs en houden in dat drie tot vier weken lang in de ochtenduren tot circa 10:30 uur een specifiek thema centraal staat.

Bijlage 6 – De 6 profielen van Betts en Neihart

In 1988 stelden Betts & Neihart 6 profielen vast van de begaafde leerling. In 2010 zijn deze 6 profielen bijgesteld. De 6 profielen van Betts & Neihart is een theoretisch concept dat ons kan helpen de begaafde leerling te signaleren. Vervolgens kunnen we het kind beter ondersteunen omdat we een goed beeld hebben van het profiel en hierbij van de eventuele problematiek. Deze profielen zijn niet statisch. Kinderen kunnen in verschillende situaties verschillende profielen laten zien. Ook kunnen kinderen d.m.v. bijvoorbeeld begeleiding verschuiven naar andere profielen.

Profielen hoogbegaafde leerlingen, volgens de indeling van Betts & Neihart. (Segers en Hoogeveen, 2012)

Profiel leerling	Beknopte typering
Aangepast succesvol	De aangepaste, succesvolle leerling levert goede prestaties, is perfectionistisch, vermijdt risico en zoekt bevestiging van de leerkracht.
Uitdagend creatief	De uitdagende, creatieve leerling is creatief, komt op voor eigen opvattingen, is competitief, heeft grote stemmingswisselingen, is eerlijk en direct.
Onderduikend	De onderduikende leerling ontkent zijn of haar begaafdheid, vermijdt uitdaging, zoekt sociale acceptatie en wisselt in vriendschappen.
Risicoleerling: drop-out	De risicoleerling is creatief, zoekt buitenschoolse uitdaging, isoleert zich zelf, verstoort, presteert gemiddeld of minder, bekritiseert zichzelf en anderen.
Dubbel bijzonder	De dubbel bijzondere leerling heeft kenmerken van leer- en/ of gedragsproblemen, werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder (mogelijk als gevolg van een onderliggend leerprobleem), verstoort en reageert af.
Zelfsturend autonoom	De zelfsturende, autonome leerling heeft goede sociale vaardigheden, werkt zelfstandig, ontwikkelt eigen doelen, werkt zonder bevestiging, is creatief, komt op voor eigen opvattingen en neemt risico.

Bijlage 7 – De executieve functies

Executieve functies zijn de vaardigheden om activiteiten te plannen en aan te sturen. Ze helpen bij veel verschillende soorten taken. Zo zorgen ze bijvoorbeeld voor impulsbeheersing, concentratie, flexibiliteit en prioriteiten stellen. Als executieve functies goed beheerst zijn, kan een kind (of een volwassene!) starten met een taak, de aandacht richten en vasthouden en tot een goed einde brengen. Hierbij zijn veel vaardigheden van groot belang. Peg Dawson en Richard Guare onderscheiden 11 soorten executieve functies (boek 'Slim maar... 2009)

Executieve functies (vaardigheden)	Het vermogen om:
Respons inhibitie - impulscontrole *Eerst denken, dan doen	Niet direct impulsief handelen, maar eerst na te denken over de handeling
Emotieregulatie *Emotiecontrole	Emoties onder controle houden, zodat deze het voltooien van een taak niet in de weg staan
Werkgeheugen *Onthouden	De nodige informatie lang genoeg te onthouden om een taak af te maken
Taakinitiatie *weten en (snel) doen	Niet alleen te weten wat er moet gebeuren, maar dit ook op tijd om te zetten in handelen
Volgehouden aandacht en doelgericht gedrag *Beginnen en doorzetten	Niet alleen ergens aan beginnen, maar het ook af te maken, ook als de taak tegenvalt
Planning - prioritering *Volgorde plannen	Een stappenplan maken voor wat er moet gebeuren om een taak te voltooien
Organisatie *Organisatie	Ordelijk om te gaan met voor een taak benodigde middelen
Timemanagement *Tijd plannen	De beschikbare tijd in de gaten te houden en naar aanleiding daarvan te beoordelen hoe die tijd effectief besteed kan worden, zodat de taak binnen de tijd kan worden voltooid
Metacognitie - zelfmonitoring *Kritisch jezelf beoordelen	Te kijken naar het eigen handelen en te beoordelen of het effectief is of was
Flexibiliteit *Flexibel zijn	In te spelen op veranderende situaties en zo nodig een plan of werkwijze aan te passen

Bijlage 8 – Kenmerken (hoog)begaafdheid

Hoogbegaafde leerlingen kunnen veel verschillende kenmerken laten zien. Hier onder een selectie van herkenbare leereigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen:

- Hoge score op IQ test (A of A+, 1 of 1+)
- Hoge score op toetsen op één of meerdere vakgebieden (zeer goed tot uitstekend)
- Nieuwsgierigheid (vraagt vaak door)
- Vroege ontwikkeling (kan al lezen/schrijven...)
- Grote algemene kennis
- Brede interesse of juist specifieke interesse
- Onderzoekende houding
- Groot leervermogen (begrijpt de leerstof snel)
- Goed geheugen
- Hoog werktempo
- Perfectionistisch
- Bedenkt creatieve en/of originele oplossingen voor problemen
- Taalgebruik boven leeftijdsniveau
- Kan logisch denken/ziet relaties/patronen/verbanden
- Is zelfstandig

Als kinderen onderpresteren en/of zich aanpassen aan de groep kunnen ze deze kenmerken soms niet of juist tegenovergesteld laten zien

Bijlage 9 – Verschil ‘gewoon’ slim en hoogbegaafd

Hieronder volgen enkele verschillen tussen een hoogbegaafd kind en een hoog intelligent/slim kind. Deze lijst is opgesteld in 2001 door John Irvine om duidelijkheid te scheppen in de verschillen.

Slimme leerling	Hoogbegaafde leerling
Kent de antwoorden	Heeft altijd vragen
Is ervaren in het van buiten leren	Is een groot gisser (leidt af uit de context)
Is geïnteresseerd in objecten	Is een zeer nieuwsgierige onderzoeker
Is gefocust en oplettend in de klas	Is diep mentaal en fysiek betrokken (soms wegdromend)
Houdt van simpele logica	Drijft op complexiteit
Houdt van woorden	Gebruikt ongewoon complexe vocabulaire
Heeft goede ideeën	Heeft flitsende, gekke, onnozele en vreemde ideeën
Werkt hard	Hangt wat rond en probeert uit/test uit
Beantwoordt de vragen	Discussieert in detail, is kritisch, bewerkt stellingen
Presteert bovengemiddeld in de klas	Kan bovengemiddeld, gemiddeld of benedengemiddeld presteren
Hoort bij de top van de groep	Is vaak een eenling
Luistert met interesse	Laat sterke gevoelens en opinies zien
Leert gemakkelijk	Weet het vaak al
6 á 8 herhalingen voor meesterschap	1 á 2 herhalingen voor meesterschap
Begrijpt ideeën	Ontwikkelt en bewerkt ideeën
Geniet van leeftijdgenoten	Prefereert vaak ouder gezelschap
Begrijpt de bedoeling of betekenis	Onderzoekt de toepassingen
Maakt diens werk af	Start projecten
Kopieert nauwkeurig	Creëert nieuwe projecten
Houdt van school	Geniet van leren
Technicus	Uitvinder
Is tevreden over eigen leren/kunnen	Is hoogst zelfkritisch

Uit bovenstaande lijst blijkt ook weer dat hoogbegaafde kinderen dingen vaak veel intenser beleven of meer in zaken opgaan.

Verder zie je dat hoogbegaafde kinderen in groep 1 en 2 op veel gebieden, met uitzondering van de motorische, anderhalf á twee jaar voor lopen op leeftijdsgenootjes.

Bijlage 10 – Onderpresteren

Onderpresteren betekent dat je langdurig lager presteert dan wat verwacht mag worden op basis van de cognitieve mogelijkheden. Dit betekent dat er ook kinderen kunnen onderpresteren terwijl ze goede resultaten halen. De lesstof is dan onvoldoende uitdagend om deze leerlingen tot een nog hoger niveau te begeleiden.

Er bestaan **twee vormen van onderpresteren**: relatief onderpresteren en absoluut onderpresteren. Bij **relatief onderpresteren** past het kind zich aan het gemiddeld van de groep aan en valt hierdoor niet op. Bij **absoluut onderpresteren** scoort het kind zelfs lager dan het gemiddelde van de groep.

Kinderen kunnen zich anders voelen dan de rest en zich hierdoor gaan aanpassen aan de middenmoot. Dit komt vaak voor bij hoogbegaafde kinderen die niet op willen vallen. Door andere kinderen te observeren, kunnen deze kinderen anderen imiteren en vallen ze niet meer op en presteren ze gemiddeld of zelfs onder gemiddeld.

Hierom is het heel belangrijk dat je kinderen vooral in de eerste paar weken op school goed observeert. Kinderen kunnen zich al binnen een paar dagen aanpassen aan de groep. Vanaf de eerste week in de kleuterklas is het belangrijk dat de kleuterjuf goed observeert en een kind met een ontwikkelingsvoorsprong snel herkent. Zo kunnen deze kinderen al in de kleuterklas de goede begeleiding krijgen zodat ze zich beter kunnen ontwikkelen en een beter zelfbeeld op kunnen bouwen. Ook bij kinderen die van andere scholen instromen in een nieuwe klas moet in de eerste weken goed geobserveerd worden.

Het kan verschillende redenen hebben waarom een kind gaat **onderpresteren**:

- Het kind is geneigd zich aan te passen
- Het leerstofaanbod is onvoldoende
- De leerkracht heeft niet genoeg kennis en ervaring over hoogbegaafdheid
- Het kind luistert selectief naar de uitleg (hij denkt dat hij de uitleg al weet en luistert niet meer en mist hierdoor relevante informatie)

Als een kind eenmaal **onderpresteert**, kost het veel moeite dit kind weer op de goede weg te krijgen. Kinderen die al onderpresteren en nog niet herkend zijn als onderpresteerders, vallen niet meer op en zijn hierdoor zeer moeilijk te signaleren en op de juiste manier te ondersteunen.

We kunnen de inspanning van het 'leren' vergelijken met 'behaalde resultaten'. Dan zien we drie verschillende groepen:

1. Onderpresteren: Als kinderen zich niet inspannen, maar toch goede resultaten halen, is het duidelijk dat ze onderpresteren.
2. Mogelijk onderpresteren: Als kinderen zich niet inspannen om te leren en het leerresultaat is ook slecht, kan het een kind zijn dat onderpresteert. Deze kinderen beginnen meestal al niet met het leren omdat ze denken dat ze het toch niet zullen halen. Het niet halen van de toets is dan een 'veilige' bevestiging. Ook kinderen die zich wel voor het leren inspannen, maar toch een slecht resultaat halen, kunnen onderpresteerders zijn. Deze kinderen hebben vaak de verkeerde dingen geleerd of weten niet hoe ze iets hadden moeten leren.
3. Waarschijnlijk geen onderpresteren: Als kinderen zich inspannen om te leren en hierna een goed resultaat halen, zijn het waarschijnlijk geen onderpresteerders.

Kenmerken van onderpresteerders

- Het kind presteert bij moeilijke en complexe taken beter dan bij eenvoudige opdrachten
- Bij zelfgekozen projecten neemt het kind meer initiatief en is meer gedreven en vindingrijk.
- Het kind is gevoelig voor gevoelens van anderen en heeft een groot rechtvaardigheidsgevoel
- Het kind neemt meer kennis tot zich als het onderwerp hem of haar interesseert.
- Het kind heeft ongewone interesses
- Het kind heeft een grote voorkennis
- Het kind maakt onnodige fouten en/of het schoolwerk is wisselend
- Het kind heeft slechte prestaties
- Het kind laat negatief gedrag zien en/of heeft een negatieve houding
- Het kind maakt geen huiswerk
- Het kind heeft een hekel aan automatiseren
- Het kind is faalangstig/perfectionistisch
- Het kind verzet zich tegen autoriteit
- Het kind heeft een slechte concentratie
- Het kind neemt geen verantwoordelijkheid voor zijn daden

Toch moeten we er op letten dat niet alle kinderen die onderpresteren zich aanpassen aan andere kinderen. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Het kind heeft een stoornis zoals dyscalculie, dyslexie, AD(H)D, ASS,
- Het kind past verkeerde en/of onlogische leerstrategieën toe.
- Het kind krijgt geen passende begeleiding vanuit school of thuis
- De leerstof is te simpel
- Het kind heeft geen doorzettingsvermogen
- Het kind heeft last van depressiviteit
- Het kind heeft een ongunstige thuissituatie

Er bestaan hoogbegaafde kinderen met een leerstoornis zoals dyslexie. Dit noemen we Double Troubled/Gifted. Door deze twee benamingen op school te gebruiken, zien we zowel de pijnpunten als de kwaliteiten van een kind.

Bijlage 11 – Fundament voor differentiatie

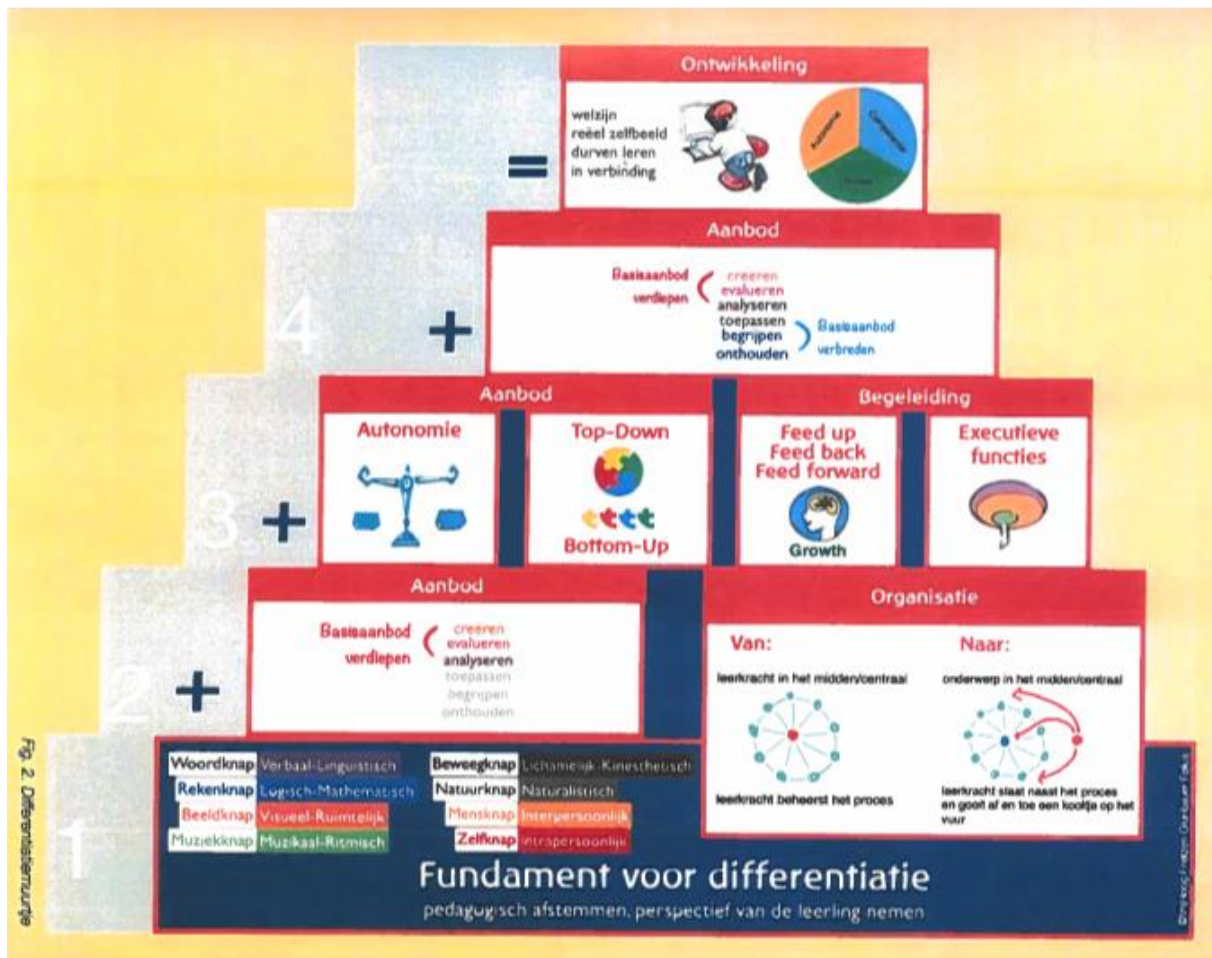

Fig 2. Differentiatiemuurtje.

Uit *Handboek Klassenmanagement* van Frietzen Grünbauer-Felius (blz 18)

Bijlage 12 – Compacten

Compacten is het schrappen van lesstof die het kind al beheerst. De tijd die hierdoor vrijkomt, kan besteed worden aan verrijkingsopdrachten. **50-75% van de oefenstof kan geschrapt worden en 75-100% van de herhalingsstof.**

Ook wordt er verrijking geschrapt die meer van hetzelfde biedt.

Alle instructies worden verkort aangeboden. Als het kind geen instructie nodig heeft, kan dit een indicatie zijn dat de leerstof te simpel is.

Wat bieden we wel aan? (Dit zijn de richtlijnen vanuit het SLO)

- Belangrijke stappen in het leerproces
- Overgang naar formele notaties (bij rekenen)
- Reflectieve activiteiten
- Belangrijke strategieën en werkwijzen
- Constructie- en ontdekactiviteiten
- Verrijkingsstof die wezenlijk moeilijker is
- Activiteiten op tempo
- Introductie van een nieuw thema
- Bepaalde groepsactiviteiten die gericht zijn op het welbevinden van de groep of samenwerking bevorderen.

Er zijn een paar dingen die belangrijk zijn om mee te nemen in de beslissing om te **compacten**;

1. organisatie,
2. pedagogiek en
3. praktijk.

Organisatorisch is het belangrijk dat kinderen niet steeds van hun werk gehaald worden om even mee te doen met de klas.

Pedagogisch is het goed voor kinderen om ook samenwerkingsopdrachten en klassikale momenten te beleven.

Praktisch gezien is het niet altijd handig om een bepaald percentage te schrappen omdat er bijvoorbeeld maar een beperkt aantal opgaven is of omdat er veel verschillende typen sommen zijn.

Iedere keer als we beginnen aan een nieuw blok of hoofdonderwijsperiode taal of rekenen, kunnen we de voorkennis van het kind testen:

- Bij de rekenmethode Alles Telt, kunnen we dit doen door de bloктоets van tevoren af te nemen.
- Bij de taalmethode Staal, nemen we de bloктоets af.
- Bij de reken- en taalperiodes kunnen we van tevoren testen wat het kind al weet d.m.v. de eindtoets van die periode van tevoren af te nemen.
- Bij de overige periodes van het hoofdonderwijs of andere vakken/lessen wordt per les gekeken wat de leerling kan overslaan. Ook dit kan dmv het testen van de voorkennis voordat een bepaalde periode begint.

Richtlijnen compacten

- Bij een score van 80 % of meer (een goed of hoger), kan afhankelijk van het kind het compacten worden ingezet. Als blijkt dat leerlingen steeds in aanmerking komen voor dit programma, hoeven ze de toetsen niet steeds vooraf te maken en volgen ze het gehele jaar het compactingsprogramma.
- Er wordt goed gekeken naar de eventueel gemaakte fouten die het kind heeft gemaakt zodat we weten wanneer het kind de instructie toch nog wel nodig heeft.
- Het kind (zeker vanaf klas 3) verantwoordelijk gemaakt voor wat ze meedoen/maken en hoelang/hoeveel ze moeten doen. Dit altijd in overleg met de leerkracht.
- Bij de methode Alles telt zullen we vanaf klas 2 de oranje bolopgaven gebruiken als leidraad om te compacten. In de oefenboeken wordt het compacten aangegeven door de grijze bolopgaven. In klas 1 zal het kind steeds het eerste rijtje maken van een opdracht. Natuurlijk kan het zijn dat sommige onderwerpen toch in het geheel gemaakt moeten worden of juist helemaal overgeslagen moeten worden afhankelijk van het niveau van het kind.
- Bij de methode Staal zal het kind alleen de gehele blz maken als het een nieuw onderwerp betreft. Anders zullen de 1ster opgaven en eventueel de 2 ster opgaven overgeslagen worden. Eventueel kan de leerling samen met de leerkracht beslissen welke opdrachten nog meer niet van belang zijn of welke onderwerp geheel overgeslagen kunnen worden.
- Bij de periode-uren zal de leerkracht per opdracht kijken of dit zinvol is om te maken en eventueel een verkorte versie hiervan aanbieden.

Bijlage 13 – Verrijken/verdiepen

Als er gekozen is om de leerling te laten **compacten**, hoort hier het **verrijken/verdiepen** bij. Omdat de stof compact is, is er genoeg tijd over om te verrijken en te verdiepen.

Rekenuren

In de rekenuren bestaat de verrijking als eerste uit het maken van de verder en plus opgaven die in het rekenboek staan. Ook kan er gekozen worden om de ‘even snel’ opdrachten te doen bij kinderen die het automatiseren van simpele rekenstrategieën nog niet snel genoeg onder de knie hebben.

Hier kan ook als aanvulling de **methode Rekensprint** voor korte of langere tijd gebruikt worden. Daarnaast hebben de kinderen een **rekenplusschrift** waar ze in werken. Dit plusschrift hoort bij de rekenmethode die we gebruiken. Er kan eventueel ook gekozen worden een **andere rekenopdracht** te geven die bij het doel van de les hoort en wezenlijk moeilijker is.

Sommige kinderen zullen hierna/hierbij andere ‘plusschriften’ krijgen afhankelijk van hun leerdoelen, interesses en snelheid. Hiervoor hebben we o.a. de methode ‘**KIEN**’.

De hoeveelheid die gemaakt wordt, is per kind verschillend. Dit wordt met de leerkracht besproken en vastgelegd in het leerlingvolgsysteem. Dit betekent echter niet dat er geen eisen gesteld worden aan de hoeveelheid. Samen met het kind worden er afspraken gemaakt hoeveel bladzijden er bijvoorbeeld per week gemaakt moeten worden. Ook is het belangrijk dit werk regelmatig na te kijken. Dit kan het kind vanaf klas 3 zelf doen, maar minimaal 1 keer per week kijkt de leerkracht hier ook naar, liefst samen met het kind.

Taaluren

In de taaluren bestaat de verrijking uit het maken van het **staalplusschrift** spelling of taal. Ook kan ervoor gekozen worden hierbij **extra taalopdrachten** te geven die wezenlijk moeilijker zijn, maar wel het doel van de les laten zien.

Zo kun je denken aan het schrijven van een verhaal waar zoveel mogelijk woorden met –cht in voorkomen terwijl de andere kinderen alleen – cht woorden of zinnen schrijven. Deze opdrachten worden door de leerkracht gemaakt. Ook hierbij geldt dat het duidelijk moet zijn hoeveel bladzijden het kind moet maken per week. Ook dit wordt door het kind nagekeken vanaf klas 3 en minimaal 1 keer per week door de leerkracht, liefst samen met het kind.

In de periode-uren zullen er door de leerkracht extra verdiepende opdrachten worden verzonden die bij de periode horen door **hogere denkvragen (taxonomie van Bloom)** te stellen of het **TASC-wiel** te gebruiken bij speciale opdrachten. Overleg met de hoogbegaafdheidscoördinator is hierbij altijd mogelijk.

Naast genoemde plusboeken heeft de school ook ander materiaal wat uitdaging kan bieden aan (zie lijst materiaal).

In de **kleuterklassen** zal het verrijken kunnen bestaan uit de volgende activiteiten en materialen:

- Het niveau van vragen stellen wordt door de leerkracht op het niveau van het kind aangepast.
- Er wordt extra aandacht besteed aan de gebieden die het kind minder goed kan zoals motoriek, emotionele ontwikkeling of executieve functies.
- Het kind doet verrijkingsspelletjes. Deze worden in overleg met IB/hoogbegaafdheidscoördinator aangeboden. Deze staan in een houten kist in de lerarenkamer en worden dmv een uitleenlijst geleend
- Er worden uitdagende opdrachten gegeven tijdens spelsituaties.
- Bij het tekenen kan dit uitgebouwd worden met een taalactiviteit zoals het schrijven van woorden of een verhaal
- Bij de schrijfactiviteiten kan het kind zinnen of een verhaal schrijven.
- Er wordt gezocht naar specifieke leerstof die aansluit bij de ontwikkeling van het specifieke kind (evt. in overleg met IB/hoogbegaafdheidscoördinator)
- Mogelijkheid tot het lezen van boekjes en het doen van ‘simpele’ rekenactiviteiten.

Bijlage 14 – Materiaal

Als een leerling op ON3 ondersteuning krijgt, zal er passend lesmateriaal ingezet moeten worden. Deze materialen moeten aan minimaal 2 punten van onderstaande lijst voldoen:

- Nieuwe vragen oproepen
- Probleemoplossend vermogen versterken
- Leiden tot divergent denken
- Hoge moeilijkheidsgraad
- Passend bij verschillende leerstijlen
- Tegemoet komen aan brede belangstelling
- Aandacht voor positieve verandering (niet alleen voor negatieve onderwerpen zoals milieu)
- Snel abstract
- Weinig herhaling
- Het stimuleert het leren leren
- Sluit aan bij de zone van de naaste ontwikkeling van dit specifieke kind

Op school hebben we een aantal materialen die we hebben onderverdeeld op basis van leeftijd en onderwerp (donkergrijze vakjes) In overleg met de HB-coördinator zal gekeken worden welke materialen het beste bij een kind passen. De lichtgrijze vakjes zijn materialen die niet voorradig zijn op school, maar wel besteld kunnen worden. Ook hebben we veel spelletjes die voor deze doelgroep ingezet kunnen worden. Bij ieder spel zit een korte uitleg op een spelblad (deze liggen in een map in de spelletjeskist in de lerarenkamer).

Omdat de verrijkingsmaterialen met groepsnummers staan aangeduid, zal er in onderstaand tabel over groepen gesproken worden in plaats van klassen.

Verrijkingsmaterialen	Groep							
groepen	1	2	3	4	5	6	7	8
Verrijking algemeen:								
Acadin								
Verrijking rekenen:								
Plustaak alles telt								
KIEN rekenen								
Plustaak Delubas								
Rekentiiger								
Rekenpanda								
Verrijking taal en rekenen:								
‘In de roos’ kaartjes								
Verrijking taal:								
Plustaak taal spelling								
Plustaak taal taal								
Plustaak taal Delubas								
Plustaak lezen Delubas								
Denkwerk (verschillende onderwerpen)								
superdenkwerk								
raadselbladen								
Verrijkingsspelletjes								

Noah's ark								
IQ link								
Speed cups								
Monsters								
Spirelli								
Dweebies								
Bricks								
Flex								
Story cubes								
Story cubes prehistoria								
Breinbrekers zoek de verschillen								
Halli galli								
Qwirkle								
Kumbu								
kwatro								
Wooden roulette rekenen								
Torens van Hanoi								
Houten denkpuzzels								
Breinbrekers rebussen								
Breinbrekers raadsels								
Breinbrekers codekrakers								
Breinbrekers logica								
Breinbrekers cryptogrammen								
Pink stories								
Spiegel jezelf spel								
Shut the box (rekenen)								
Trucky 3								
Cobra Cubes								
Troy								
Pirates hide & seek								
Match								
Bendit								
Hanabi								
Check								
Brain trainer								
Mastermind								
Krypto								
Dammen voor 4								
Mathzee								
Tangoes								
Memory								
Regenwormen								
Triominos								
Foggle								
Cript o gram								

Rebus									
Timeline									
Story cubes action									

Extra materialen kleuterklas

- De *In de roos* kaartjes van de BVS worden ingezet
- De tiplijst lezen en spellen (bijlage 3 BVS map hoogbegaafdheid blz 54) wordt gebruikt
- De denksleutels
- Letterboeken, stempels, schrijfmateriaal en tekens uit andere culturen
- Weeginstrumenten, meetlinten, vergelijkingsmateriaal
- Divers gereedschap
- Klein divers constructiemateriaal
- Experimenteel materiaal zoals oude klok, strijkijzer, radio ed om uit elkaar te halen en weer in elkaar te zetten
- Extra materiaal voor in de zandbak en/of zand en water tafel zoals zeven en pvc buizen
- Ontdek materiaal zoals vergrootglazen, netjes/bakjes om insecten in te vangen
- Gezelschapsspelen en tafelspelen
- Boeken voor origami of vouwen
- Materialen en/of boeken die aansluiten bij de belevingswereld van het kind (kinderen kunnen ook zelf materialen meenemen)
- Divers knutselmateriaal zoals soorten papier, oplakmogelijkheden, verschillende vormen en dozen, makedo (ligt bij spelletjes in de lerarenkamer)
- Esthetisch materiaal zoals stenen, doppen e.d. om bouwwerken te versieren

Bijlage 15 – Aanvraagformulier extra ondersteuning

Naam leerling: _____

Geb. datum: _____

Contact ouders: _____

Leerkracht: _____

Datum: _____

Omschrijving huidige situatie:

Is er eerder ondersteuning geweest voor deze leerling? En zo ja, wat en met welk resultaat?

Aanvraag voor (kruis aan):

- ☐ Remedial Teaching (RT)
- ☐ Kunstzinnige Therapie (KT)*
- ☐ Eurytmie Therapie (ET)*
- ☐ HB begeleiding (RT)
- ☐ NT2 begeleiding
- ☐ Bouw
- ☐ Letterster

Wat is het doel van de extra ondersteuning? Wat wil je dat een kind kan/ laat zien na deze ondersteuningsperiode?

*Bij KT en ET: Ouders geven toestemming voor een directe overdracht aan school van de evaluatie, conclusies en aanbevelingen na afloop van de ondersteuningsperiode.

Handtekening

Ouder(s)/verzorger(s)	Leerkracht	Intern Begeleider

Na akkoord doorverwezen naar:
Datum:

Bijlage 16 – Stroomschema werkwijze DHH

